

Uvod

Avtor temeljnega in najboljšežnejšega dela slovenske homilistike, Svetega priročnika, v izvorniku *Sacrum Promptuarium* (I: Benetke 1691, II: Benetke 1691 /dejansko 1695/, III: Ljubljana 1696 /dejansko 1698/, IV: Ljubljana 1700, V: Ljubljana 1707), je Tobija Lionelli, bolj znan pod redovniškim imenom Janez Svetokriški, kot prevajamo na naslovnica natisnjeno *Ioannes Baptista à S. Cruce Vippacensi*. Janez Svetokriški se je rodil slovenski materi in obubožanemu italijanskemu plemiču v Vipavskem Križu leta 1647. S sedemnajstimi leti je stopil v kapucinski red, dokončal noviciat na Reki (1665) in nato študiral v samostanih štajerske province, v Zagrebu (1665–67) in Celju (1667–71/72). V duhovnika je bil posvečen leta 1670. Leta 1679 je postal gvardijan. Služboval je v Trstu, Vipavskem Križu, Ljubljani, Novem mestu in Gorici. Leta 1696 se je odpovedal predstojništvu in do smrti 17. oktobra 1714 živel kot menih v Gorici.¹

Jezik Janeza Svetokriškega, ki črpa iz slovenske knjižne tradicije in je v mnogih potezah prežet z domačim kraškim narečjem ter narečji drugih sredin, v katerih je deloval, so v svojih delih obravnavali številni slovenski jezikoslovci. Njihovih ugotovitev ne bi bilo mogoče strniti v kratek uvod, zato naj bo na tem mestu opozorjeno le na doktorsko disertacijo F. Tomšiča,² na pregled dosedanjih jezikoslovnih raziskav, ki ga je napisal J. Toporišič,³ v katerem je zbrana in navedena literatura o tej tematiki, in na druge prispevke, objavljene v Zborniku o Janezu Svetokriškem.

Slovar jezika Janeza Svetokriškega je slovar jezika njegovih 233 pridig, natisnjenih v Svetem priročniku. Omejen je na slovenski del besedila in na citatno uporabljene latinske besede. Latinskih besed, uporabljenih znotraj strnjene latinskega dela besedila, praviloma natisnjene ležeče, to delo torej ne upošteva.⁴ Slovar je izdelan iz besedilnega korpusa, ki ga sestavljajo popolna računalniška izpisa prve in pete ter delni izpisi druge, tretje in četrte knjige Svetega priročnika. Besedilni korpus obsega 415.167 vseh in 48.915 različnih pojavnih oblik.

Spletna izdaja slovarja vsebuje 8461 slovarskih sestavkov, ki obsegajo iztočnico, slovnični, pri lastnih imenih tudi imenski kvalifikator, navedbo pomena, zglede in morebitne opombe.

Preprosto povedano je iztočnica zapisana na način, kot bi jo zapisal Janez Svetokriški, če bi svoj jezik zapisoval, upoštevajoč današnja pravopisna načela in pravila. Besede so pomensko opredeljene s tistimi sodobnimi slovenskimi besedami, ki bi jih uporabil, kdor bi zgolj na besedni ravni prestavil besedilo v sodobni normirani jezik.

Natančneje povedano je slovarski sestavek tak. Polkrepko natisnjene iztočnice in podiztočnice so fonološko standardizirane in usklajene z današnjo pravopisno normo. To pomeni, da so zapisane fonološko po etimološko-zgodovinskem načelu s tistimi in takimi na napakah temelječimi odstopanji, ki jih poznamo tudi v današnjem normiranem jeziku. Standardizacija od opisanega načela odstopa le v eni posameznosti: lastna imena so v iztočnicah dosledno zapisana v podomačeni obliki, tudi če današnja pravopisna norma veleva drugače, npr. **Pjačenca**. Če se

¹ Podrobno o življenjski poti Janeza Svetokriškega pišeta Kožuh in Kralj 2000: 149–162.

² F. Tomšič, *Jezik v Janeza Svetokriškega Sanctum Promptuarium*, Ljubljana 1929. Tipkopis (117 strani) hrani Arhiv Filozofske fakultete v Ljubljani. V naslovu disertacije je napačno zapisano Sanctum namesto Sacrum. Zadnje poglavje, ki je hkrati povzetek celotne disertacije, je dopolnjeno in popravljeno objavljeno v Tomšič 1930.

³ Toporišič 2000: 405–440.

⁴ O latinskih vložkih glej Gantar 2000: 117–127.

beseda v Svetem priročniku pojavlja v dveh ali več različicah, ki jih je mogoče strniti v eno, so različice nakazane z oklepajem. Zapisi, ki kažejo npr. na *Abraham* in na *Abraam*, so tako združene pod iztočnico **Abra(h)am**.

Prikaz oblikoslovnih značilnosti črpa iz dejanskega stanja izpisanega besedila. To pomeni, da je pri pregibnih besedah reprezentativna stranska oblika navedena le, če je dejansko uporabljena v korpusu ali če je ugotovljiva iz drugih uporabljenih stranskih oblik. Izjema so le osnovne slovarske oblike, navedene kot iztočnice, ki v korpusu niso zapisane. Te oblike so v iztočnici rekonstruirane, pri čemer je po potrebi prikazana možna dvojnost rekonstrukta, npr. **Gandolf(us)**. Če ima beseda več možnih stranskosklonskih oz. sedanjskih osnov, je to nakazano s poševnico, **apostel** -a/-na/-tla.

Besednovrstna uvrstitev, ki je pri glagolu in samostalniku implicitna, označena z navedbo slovničnega spola oz. glagolskega vida, pri ostalih besednih vrstah pa eksplicitna, je natisnjena s stisnjenimi črkami. Priimki in vzdevki so okvalificirani kot samostalniki ne glede na njihov (pridevniški) izvor, in sicer s slovničnim spolom, ki ustreza naravnemu spolu poimenovane osebe. Pri nekaterih samostalnikih, najpogosteje pri zemljepisnih imenih, slovnični spol iz gradiva ni razviden. Če je slovnični spol kljub temu enoznačno ugotovljiv, je tudi zapisan, npr. **Antverpija** ž. Če slovnični spol ni enoznačno ugotovljiv, navedba besednovrstne uvrstitve manjka, npr. pri **Damasko**. Besednovrstna uvrstitev manjka tudi v ustreznih sestavkih kazalkah, npr. **divina**. V primerih, pri katerih sta mogoči dve opredelitvi, sta navedeni obe, ločeni pa sta s poševnico, npr. **pot**¹ m/ž. Če je besednovrstna uvrstitev dvomljiva, je to označeno z vprašajem.

Če je iztočnica lastno ime ali njegov del, je to izrecno zapisano.

Pomen posameznega leksema je naveden ležeče. Če je današnja beseda, ki pomensko pojasnjuje iztočnico, pomensko preširoka, je njen dejanski, iz korpusa razvidni pomen, natančneje opisan za krajšavo tj. Če ima obravnavana beseda dva ali več pomenov, od katerih vsaj eden v današnjem standardnem jeziku ni splošno znan, se pomenske razlage in ustrežni zgledi vrstijo za polkrepko natisnjenimi zaporednimi številkami. Pomenske razlage so žal večkrat le pomenski in slogovni približki. Popolne ustreznosti namreč ni bilo mogoče vedno doseči, ker nas od konca 17. stoletja loči preveč razlik v stvarnosti, pojmovanju in mišljenju. Tako npr. pri besedi **kunšt** ni mogoče ločiti danes v eni besedi težko združljivih pomenov *spretnost*, *veščina*, *znanje* in *zvijača*. Podobno je v primeru **oblast**, kar za silo prevajamo z *oblast*, *pravica* in *dovoljenje*, čeprav so bili ti trije pojmi v miselnosti človeka 17. stoletja verjetno neločljivi. Enako težko je v primeru **pohleven**, ki združuje današnje pomene *krotek*, *ponižen* in *skromen*. Ker teh pomenov v vseh posameznih zapisih ni bilo mogoče ločiti, so navedeni na začetku slovarskega sestavka, zgledi pa sledijo mešano. Če je navedba pomena dvomljiva, je to označeno z vprašajem.

Pri lastnih imenih se na mestu pomena najdejo danes ustaljene ali po današnjih načelih standardizirane oblike. Standardizacija svetopisemskih imen je praviloma povzeta po slovenskem standardnem prevodu Svetega pisma⁵ in Bibličnem leksikonu,⁶ standardizacija antičnih pa večinoma po leksikonu B. Aubelj.⁷ Vsa tu navedena imena so dodatno usklajena s Slovenskim pravopisom 2001⁸ ali z načeli, ki jih prinaša to delo.

⁵ Sveto pismo stare in nove zaveze.

⁶ Grabner-Haider in Krašovec 1984.

⁷ Aubelj 1997.

⁸ Slovenski pravopis.

Za dvopičjem sledijo pokončno natisnjeni zgledi iz korpusa, ki po možnostih obsegajo toliko sobesedila, da je iz vsakega zapisa razvidna njegova slovnična funkcija, iz enega ali več zgledov pa tudi pomen. V zgledih pregibnih besednih vrst je neposredno za posamezno pojavno obliko v manjšem in stisnjenem tisku naveden oblikoslovni kvalifikator. Za zapisi, ki dopuščajo dve oblikoslovni opredelitvi, sta, ločeni s poševnico, navedeni obe. Zgledi so med seboj ločeni s pokončnico. Tri pike znotraj zgledov nadomeščajo izpuščeni del izvirnega besedila, ki za razumevanje zapisa ni bistveno. Če se obravnavana beseda v izpisanem korpusu pojavi manj kot štirikrat, so navedene vse njene pojavitve, in sicer tudi če so enake. Za vsakim takim zapisom je v oklepajih navedeno mesto pojavitve v Svetem priročniku. Če se vsi zapisi z obravnavano besedo nahajajo na isti strani, je mesto njihovega pojavljanja navedeno le za zadnjim. Pisne različice posameznih besednih oblik so spotoma predstavljene kolikor mogoče izčrpno, in sicer tako, da so razmeroma pogostejše navedene pred razmeroma redkejšimi. Ne glede na pogostnost so na koncu navajanja zgledov za posamezno obliko navedeni zapisi z očitnimi tiskarskimi napakami in zgledi, pri katerih je neka druga beseda, navadno naslonka, natisnjena stično s prikazano obliko. V teh primerih je pri pregibnih besedah pred oz. za oblikovnim kvalifikatorjem na stičnost opozorjeno z znamenjem +. Pri variantnih oblikah so najprej navedeni načini zapisa pogostejših, nato redkejših. Tako so npr. pri **učiti** najprej navedeni zapisi, ki kažejo na pogostejšo obliko 3. mn. *učé*, nato pa zapisa, ki kažeta na redkejšo *učijo*, čeprav je zapis *vzhè* redkejši od zapisa *vuzhio*. Zaradi preglednosti niso vedno navedene vse manj pogoste pisne različice, zlasti če se gibajo v pričakovanih mejah, tj. če so fonemi ali njihove skupine zapisani s pričakovanimi grafemi.

Preglednica zapisovanja fonemov v Svetem priročniku

Fonem ali skupina fonemov	Grafem ali skupina grafemov	pogoste tiskarske napake ⁹
a	a ¹⁰	
b	b	p, d, h
c	z, c	zh
ci(j) + samoglasnik	ti + samoglasnik ¹¹	
č	zh	z
d	d	b, p
e	e, æ	o
ə	e, a, i, [ø]	
f	f, ph ¹¹	t
g	g, h ¹²	
h	h, ch, g ¹³	k, t
i	i, j, y, ij, yi	
ij	ij, y, i, j	
iji	ij, y, i	
j	j, i, ij, y	

⁹ Tiskarske napake v zgledih niso popravljene in praviloma niso izpostavljene. Zapisi se od izvirnih razlikujejo le v dosledno stičnem pisanju levostičnih ločil.

¹⁰ Za palatali v nenaglašeni legi se fonem /a/ pogosto zapisuje s fonetičnim preglasom, tj. črko *e*.

¹¹ Praviloma le v citatnih besedah, večinoma lastnih imenih.

¹² Zapisi fonema /g/ s črko *h* temeljijo na kraškem izgovoru fonema /g/ s pripornikom *γ*.

¹³ Zapisi fonema /h/ s črko *g* so hiperkorektni, posledica kraškega izgovora fonema /g/ kot *γ*.

ji	ij, ji, yi, y, i	
k	k, c, ch ¹¹	
ks	ks, x ¹¹	
kv	kv, q ¹¹	
l	l, ll (l, u)	
lC/-l	lC/-l, -uC/-u	
lj	lj, jl, il, lj, li, jli	
m	m	
n	n	u
nj	n, jn, in, nj, ni, gn	
o	o	e, i
ovC/olC	ovC, ouC, olC, auC	
p	p	
r	r	t
s	f, ff, fs, s	l, t
sv	sv, sf	
š	fh, sh	f, ff, s, ss, lh
šč	fh, fzh, sh, szh	
t	t, th ¹¹	r
u	u, v	n
v	v, u, -uv, w ¹¹	
z	s, f	ff, l
ž,	fh	f, ff, s, ss, lh

Janez Svetokriški uporablja pet naglasnih znamenj, najpogosteje krativec, redkeje ostrivec, še redkeje strešico in tilde ter izjemoma pentljo, med katerimi ni doslednih funkcionalnih razlik.¹⁴ Naglasna znamenja praviloma označujejo naglašeni samoglasnik. Nad črko *e* najpogosteje označujejo dvoglasniško izgovorjeni *ie*¹⁵ ali *ej*, tudi dvofonemski sklop *je oz. ej*, prim. *trèba* ('triɛ:ba), *gorè* (gor'jɛ:), *béshi* ('bɛ:ĩzi), *Polè* (po'lɛ:j), vendar se najdejo tudi nad polglasnikom, prim. *vèrt* ('vɛrt), celo nenaglašeni, prim. *škèrbeti* (skɛr'bɛ:tə), *pérlošnosti* (pɛr'lɔ:žnosti), *shivètè* (ži've:ĩtə). Nad črko *o* označujejo tako naglašeni kot tudi nenaglašeni (o), prim. *nefsò* (ne'sɔ:), *pò* (po). Ostrivec nad *o* pogosteje kaže na nenaglašeni *o*, prim. *bodò* ('bɔ:do). Naglasna znamenja nad črkami *a*, *i* in *u* praviloma kažejo na naglašene samoglasnike, prim. *spòsnà* (spo'zna:), *dershì* (dɛr'zi:), *lepù* (le'pu:), redko na nenaglašene, prim. *imeli* (ime:ili).

Težišče slovarskega prikaza je na oblikoslovni plati besedja, zato so zgledi navedeni v zaporedju, ki je bolj primerno za prikaz oblik kot za prikaz pomenov in njihovih odtenkov ter slogovnih in skladijskih značilnosti. Da bi se izognil ponavljanju, zgledi pri vsakokratnem drugem in vseh nadaljnjih pomenih ne zajamejo nujno vseh pisnih različic. Pri slovarskih sestavkih, ki prikazujejo pregibne besede, je neposredno za prikazano obliko z manjšimi in stisnjenimi črkami navedena oblikoslovna vrednost posamezne oblike. V samostalniških slovarskih sestavkih so zgledi navedeni v zaporedju oblik im., rod., daj., tož., mest., or., najprej ed. in nato v enakem zaporedju

¹⁴ Delna izjema je tilde, ki se uporablja tudi v nenaglasni funkciji namesto *m* ali *n*, npr. *fedě* (se:dem), *nepametě* (ne'pa:metɛn).

¹⁵ Ta raba, ki je edina napovedana v Uvodu k Svetemu priročniku, je povzeta po Kastelčevi ortografiji iz leta 1684 (Tomšič 1930: 2).

dv. in mn. Pri zaimku, členu in glavnih števniki velja enak vrstni red, z dodatkom, da se pri vsaki sklonski obliki navajajo najprej oblike za moški, nato za ženski in končno za srednji slovnični spol. Pri pridevniku imajo poleg tega nedoločne oblike prednost pred določnimi in one za nežive stvari prednost pred tistimi za žive. Primerniške in presežniške oblike so navedene za osnovniškimi. Pri glagolu so najprej navedeni zgledi za nedoločnik in namenilnik,¹⁶ temu sledijo sedanjiške in velelniške oblike v zaporedju 1., 2. in 3. oseba, najprej ed., nato dv. in mn., ter oblike preteklega tvornega deležnika v enakem zaporedju kot pri pridevniku. Slovarski vrstni red odstopa od navedenega le v primerih, v katerih si v istem zgledu vrstita dve obliki obravnavane besede v drugačnem zaporedju. Ostale deležniške oblike imajo samostojne slovarske sestavke in so okvalificirane kot pridevniki. Samostojne slovarske sestavke imajo tudi glagolniki in deležja. Oblike so označene po oblikoslovnem in po potrebi tudi po funkcionalnem načelu. Če torej neka množinska oblika stoji namesto dvojinske, je ta označena kot množinska, vendar je za poševnico dodan tudi podatek o njeni dvojinski funkciji, npr. tista dua hudizha tu truplu popadejo ter s'nym isgineio 3. mn./dv. Če je samostalniki srednjega spola v množini feminiziran, je njegov prilastek označen kot oblika ženskega spola, vendar je za poševnico dodan tudi podatek o srednjem spolu, npr. nyh jmena fo noter sapißfane im. mn. ž/s. Zvalniki, ki so formalno enaki imenovalnikom, so označeni kot imenovalniki. Kot zvalniki so označene le citatne latinske zvalniške oblike, od domačih pa samo ena, in sicer pod iztočnico **Jurij**, ki se formalno razlikuje od imenovalniške.

Nekateri slovarski sestavki vsebujejo podiztočnice. Pri pridevnikih so v podiztočnici navedene konverzne posamostaljene oblike, pri glagolih pa povratnoosebne. V nekaterih slovarskih sestavkih so pod podiztočnico navedeni in pomensko razloženi frazemi ali stalne besedne zveze, zlasti tisti, ki danes niso več v splošni rabi. Podiztočnice s frazemi in stalnimi besednimi zvezami si sledijo v abecednem redu za morebitnimi podiztočnicami s konverznimi posamostaljenimi ali povratnoosebnimi oblikami.

Slovarski sestavki, katerih vsebina potrebuje dodatna pojasnila, se nadaljujejo v posebnem odstavku z manjšimi črkami. Pri besedah tujega izvora so na tem mestu podane kratke etimološke osvetlitve, večinoma povzete po slovenskih etimoloških slovarjih ali drugi osnovni etimološki literaturi.¹⁷ Poleg tega se tu mestoma najdejo tudi opazke jezikovnozgodovinske ali filološke narave. Viri za etimološke osvetlitve in dodatna pojasnila so navedeni le, če niso povzeti po priročni literaturi. V lastnoimenskih slovarskih sestavkih je na tem mestu praviloma najprej ponovljeno lastno ime v današnji standardni obliki, tokrat z naglasnimi znamenji za podomačen izgovor. Če ime danes pišemo v izvorni pisavi, je navedeno brez teh znamenj, morebitna diakritičnima znamenja pa so znamenja izvirnega jezika. Temu po potrebi sledi oblika imena v relevantnih drugih in v izvirnem jeziku ter najosnovnejši enciklopedični podatki brez navedbe virov.¹⁸ V nekaterih lastnoimenskih slovarskih sestavkih, večinoma tistih, ki obravnavajo

¹⁶ Janez Svetokriški zapisuje dolge nedoločnike pogosteje od kratkih. Ker tudi namenilnike pogosto piše s hiperkorektnim *-i* bi iz tega lahko sklepali, da je iz živega govora poznal le kratke nedoločnike, dolge pa naj bi uvedel pod vplivom knjižne tradicije. Dokaz, da je pisec poznal dolge nedoločnike tudi iz živega govora, so sicer redki zapisi tipa *shivetè*, v katerih je izglasni *-i*, ki se je že reducirjal, tradiciji navkljub zapisan z znakom za polglasnik.

¹⁷ Tj. Bezljaj 1977–2005, Snoj 2003, Striedter-Temps 1963, Pleteršnik ipd.

¹⁸ Najpogosteje uporabljeni viri so za svetopisemska imena Grabner-Haider in Krašovec 1984, za antična Lexikon der Alten Welt, za srednjeveška Lexikon des Mittelalters, za svetniška Leto svetnikov in Ökumenisches Heiligenlexikon, za druga imena iz cerkvene zgodovine pa The Catholic Encyclopedia. Če se svetopisemsko ime v SP omenja na več mestih, je praviloma navedeno le mesto prve pojavitve, izjemoma (tudi) mesto, ki opisuje dogodek, povzet v Svetem priročniku.

stanovniška imena, se na tem mestu nahaja le vodilka na ustrezni osrednji lastnoimenski slovarski sestavek, npr. pod iztočnico **Betular**. Če enako lastno ime označuje več oseb ali krajev, so podatki za posamezno osebo ali posamezni kraj navedeni za arabskimi številkami, njihovo zaporedje pa ustreza zaporedju zapisov v slovarskem sestavku. Enciklopedični podatki manjkajo, če niso znani, npr. **Asidamenus**, ali če niso potrebni, npr. pod iztočnicama **Katarinica**, **Slovenec**.

Navedena literatura

Aubelj 1997: Bronislava Aubelj, *Antična imena po slovensko*. Ljubljana.

Bezlaj 1977–2007: France Bezlaj, *Etimološki slovar slovenskega jezika I–V*. Ljubljana.

Gantar 2000: Kajetan Gantar, Janez Svetokriški in latinščina. *Zbornik o Janezu Svetokriškem*. Prispjevki s simpozija v Vipavskem Križu 22.–24. aprila 1999, str. 117–129. Ljubljana.

Grabner-Haider in Krašovec 1984: Anton Grabner-Haider in Jože Krašovec s sodelavci, *Biblični leksikon*. Ljubljana.

Gutsmann: Oswald Gutsmann, *Deutsch-windisches Wörterbuch mit einer Sammlung der verdeutschten windischen Stammwörter, und einiger vorzüglichern abstammenden Wörter*. Klagenfurt 1789.

Kastelec-Vorenc: Jože Stabej, *Slovensko-latinski slovar*. Po: Matija Kastelec – Gregor Vorenc, *Dictionarium Latino-Carniolicum (1680–1710)*. Ljubljana 1997.

Kožuh in Kralj 2000: Štefan Kožuh in Angel Kralj, Janez Svetokriški (1647–1714) Curriculum vitae. *Zbornik o Janezu Svetokriškem*. Prispjevki s simpozija v Vipavskem Križu 22.–24. aprila 1999, str. 149–162. Ljubljana.

Leto svetnikov I–IV. Izdajo sta pripravila dr. Maks Miklavčič in Jože Dolenc. Ljubljana 1968–1973.

Lexikon der alten Welt I–III. Zürich – München 1990.

Lexikon des Mittelalters I–IX. München 2002.

Megiser: Hieronymus Megiser, *Thesaurus polyglottus*. Iz njega je slovensko besedje z latinskimi in nemškimi pomeni za slovensko-latinsko-nemški slovar izpisal in uredil Jože Stabej. Ljubljana 1977.

Ökumenisches Heiligenlexikon. Copyright Joachim Schäfer. Stuttgart 2002.

Pleteršnik: Maks Pleteršnik, *Slovensko-nemški slovar I–II*. Ljubljana 1894–95.

Pohlin: Marko Pohlin, *Tu malu besedishe treh jefikov. Das ist das kleine Wörterbuch in dreyen Sprachen. 1781*. Faksimile prve izdaje. München 1972.

Ramovš 1920: Franz Ramovš, Slovenische Studien. *Archiv für slavische Philologie XXXVII*, str. 289–330. Berlin. Ponatisnjeno v F. Ramovš, *Zbrano delo I* (uredila T. Logar in J. Rigler), str. 96–139. Ljubljana 1971.

Ramovš 1922–23: Fr. Ramovš, Drobnoti iz slovenske gramatike. 2. Konzonantične asimilacije pred sufiksoma -ьsko in -ьstvo. *Slavia I*, str. 228–241. Praha.

Ramovš 1923–24: Fr. Ramovš, K poznavanju praslovanske metatonije. *Slavia II*, str. 205–231.

- Ponatisnjeno v F. Ramovš, *Zbrano delo* II (uredil J. Toporišič), str. 458–484. Ljubljana 1997.
- Ramovš 1924: Franc Ramovš, *Historična gramatika slovenskega jezika II. Konzonantizem*. Ljubljana.
- Ramovš 1936: Fran Ramovš, *Kratka zgodovina slovenskega jezika I*. Ljubljana.
- Slovenski pravopis*. Predsednik pravopisne komisije SAZU Jože Toporišič. Ljubljana 2001, elektronska izdaja Ljubljana 2003.
- Slovar slovenskega knjižnega jezika* I–V. Ljubljana 1970–91.
- Snoj 2003: Marko Snoj, *Slovenski etimološki slovar*. Druga, pregledana in dopolnjena izdaja. Ljubljana.
- Striedter-Temps 1963: Hildegard Striedter-Temps, *Deutsche Lehnwörter im Slovenischen*. Berlin.
- Sveto pismo stare in nove zaveze*. Slovenski standardni prevod iz izvirnih jezikov. Druga, pregledana izdaja. Ljubljana 1997.
- Škrabec 1916: P. Stanislav Škrabec, *Jezikoslovni spisi*. I. zvezek, 1. snopič. Ljubljana.
- The Catholic Encyclopedia*. Classic 1914 Edition for Windows/Mac/Unix. New York 2003.
- Tomšič 1930: Franc Tomšič, Jezik v Janeza Svetokriškega Sacrum Promptuarium. Inavguralna disertacija. *Časopis za slovenski jezik, književnost in zgodovino* VIII, str. 1–15. Ljubljana.
- Toporišič 2000: Jože Toporišič, Jezik Janeza Svetokriškega. *Zbornik o Janezu Svetokriškem*. Prispevki s simpozija v Vipavskem Križu 22.–24. aprila 1999, str. 405–440. Ljubljana.

